

Lietuvos
socialinių
mokslų
centras

FORUMAS „KAIP STABDYSIME DEPOPULIACIJĄ?“

**Lietuvos demografinės
tendencijos iki 2050 m. –
kokie ilgalaikiai
sprendimai yra būtini ?**

Prof. Boguslavas Gruževskis
Lietuvos socialinių mokslų centras

2023-03-20 Vilnius

APTARSIU

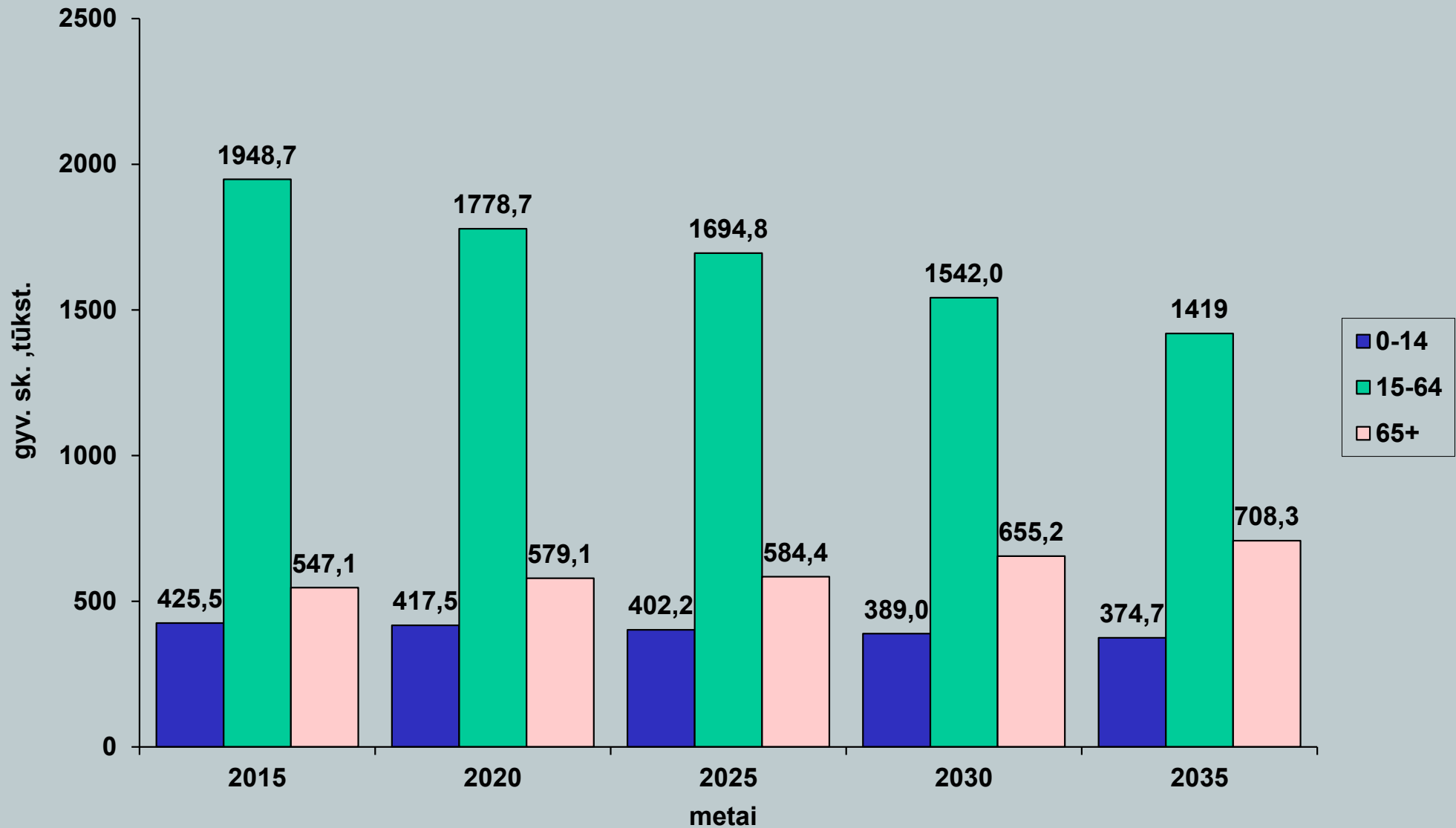
- 1) Bendro gyventojų skaičiaus pokyčius ir prognozes;**
- 2) Lietuvos demografinės nesėkmės priežastis;**
- 3) Demografinės ateities optimizmo veiksniai bei veiksmus. Trumpalaikius bei ilgalaikius sprendimus.**

DEMOGRAFINIŲ POKYČIŲ TENDENCIJOS IR PROBLEMINIAI ASPEKTAI

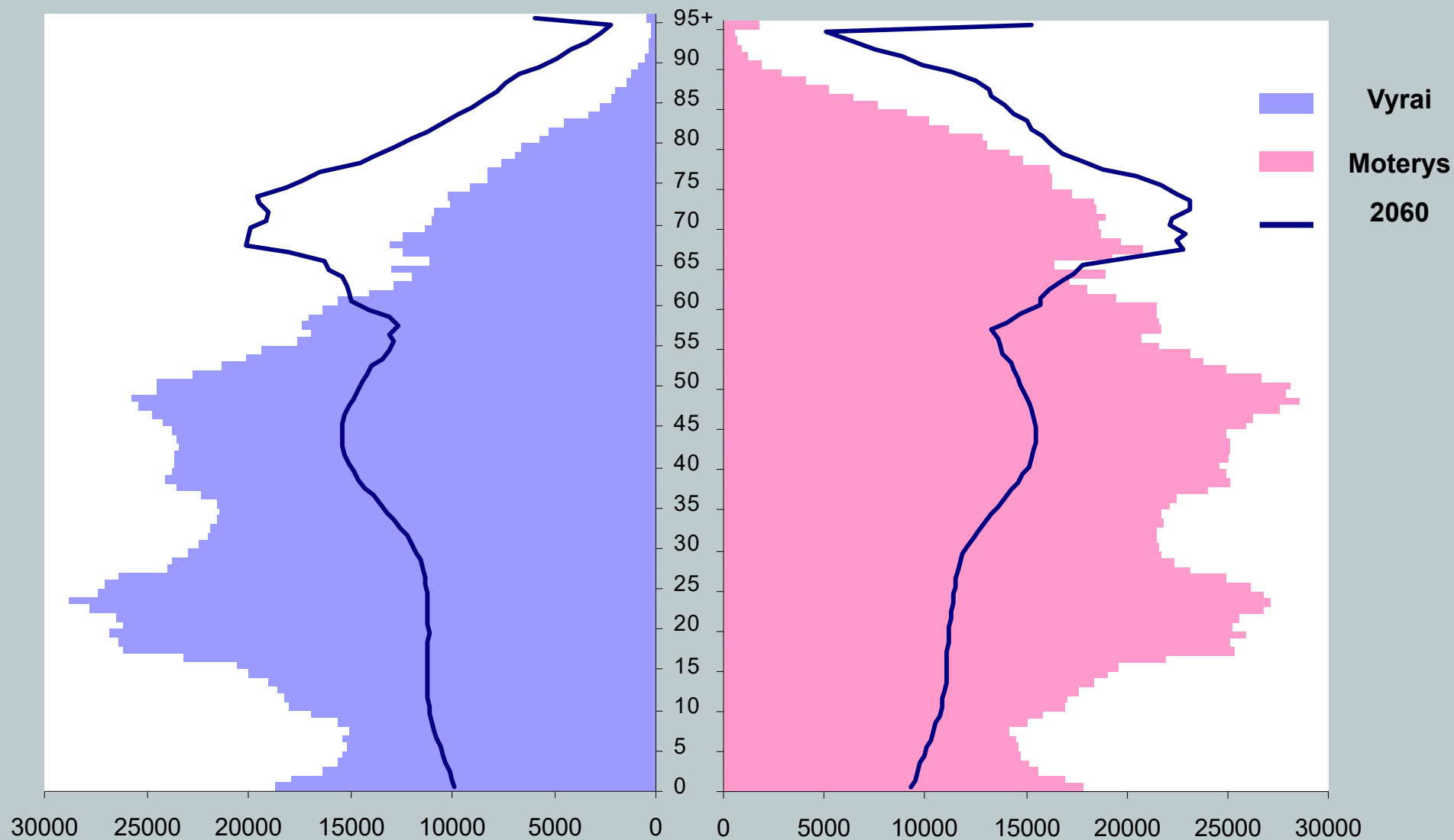

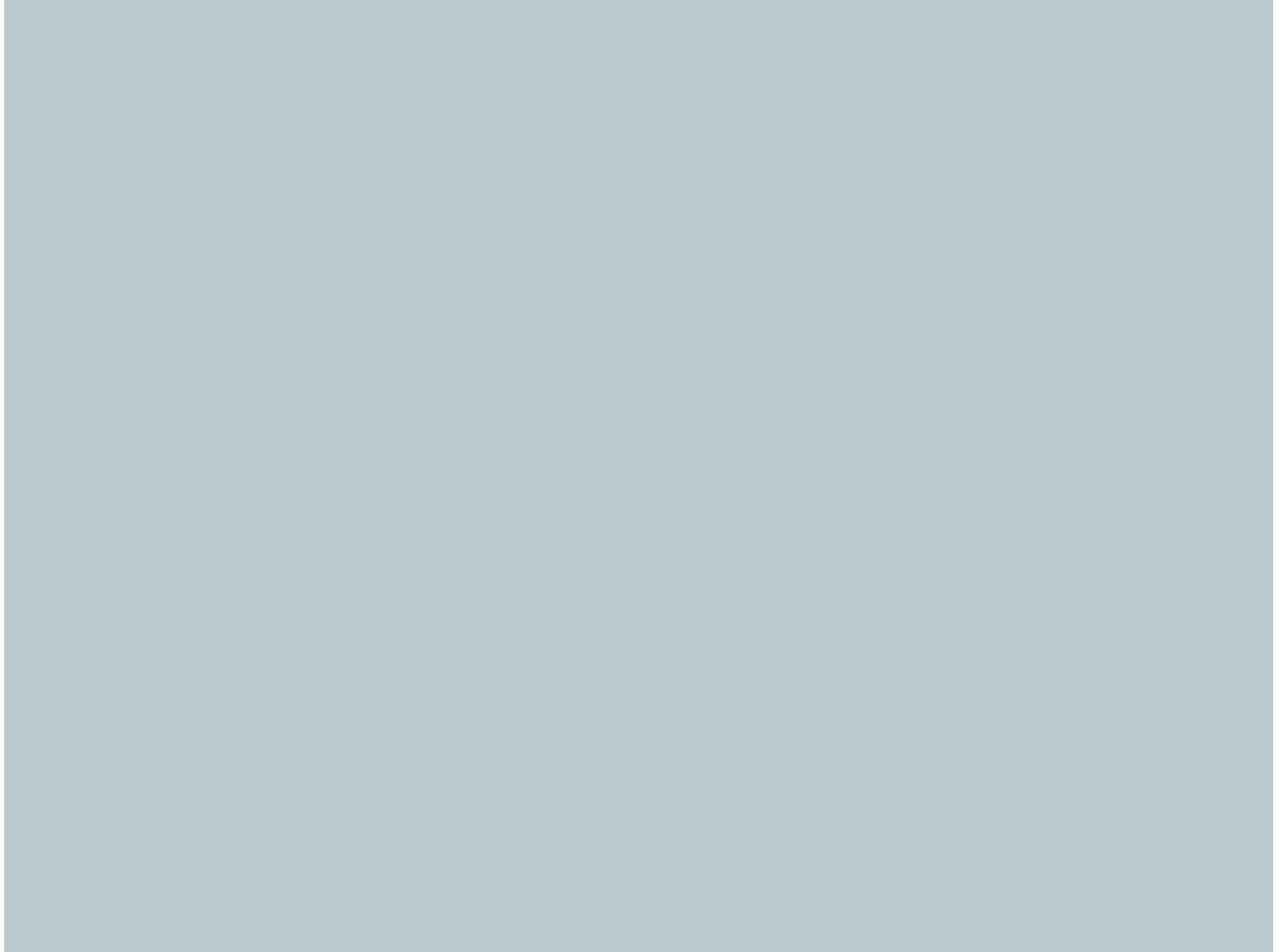
**Bendro gyventojų skaičiaus
pokyčiai ir prognozes**

Šalies gyventojų skaičiaus raida ir prognozės amžiaus grupėse per ilgesnį laikotarpį 2015 - 2035 m. (tūkst.)

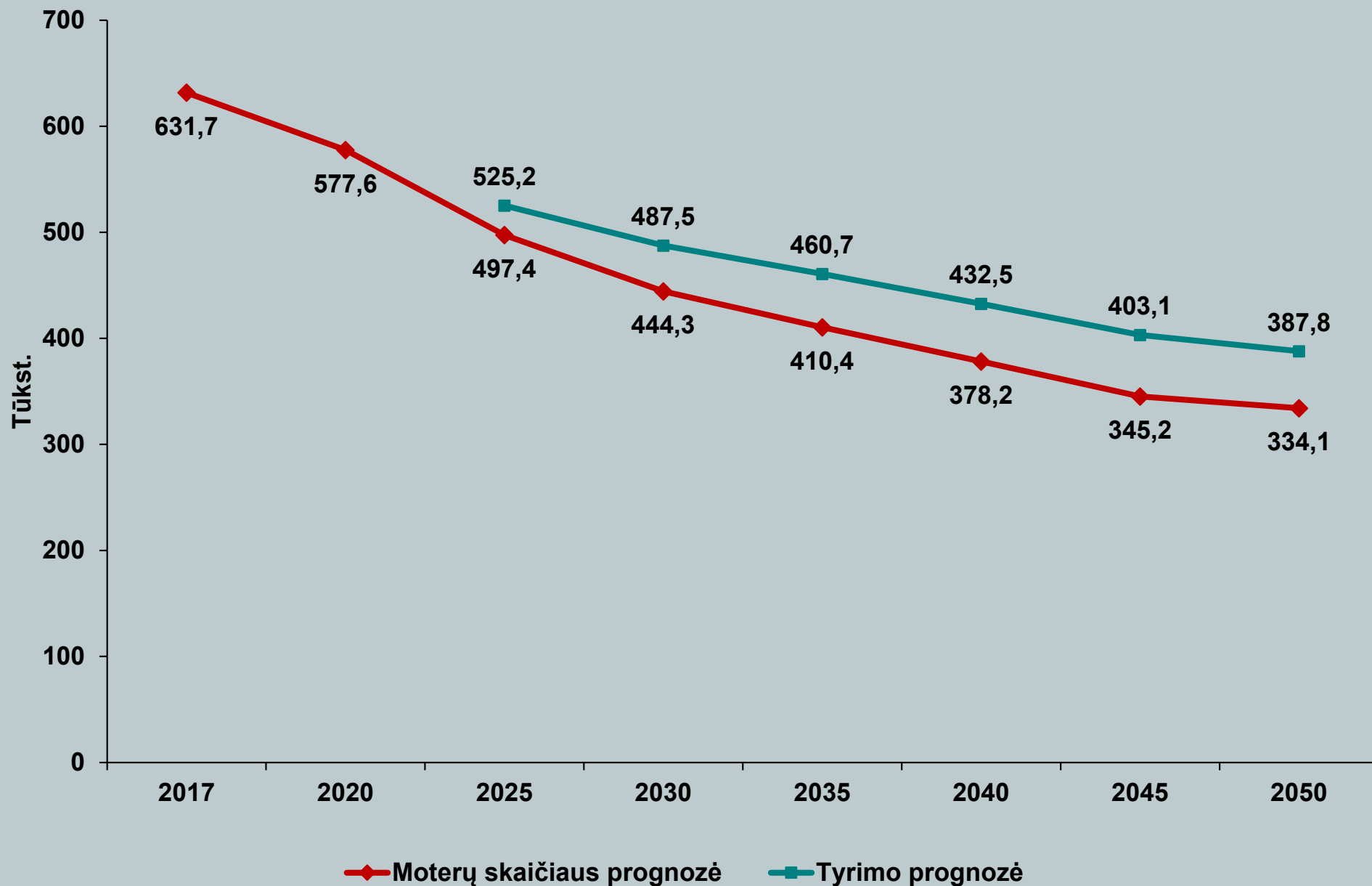
LIETUVOS GYVENTOJAI PAGAL LYTĮ IR AMŽIŲ 2010 m. bei 2060 m. prognozė

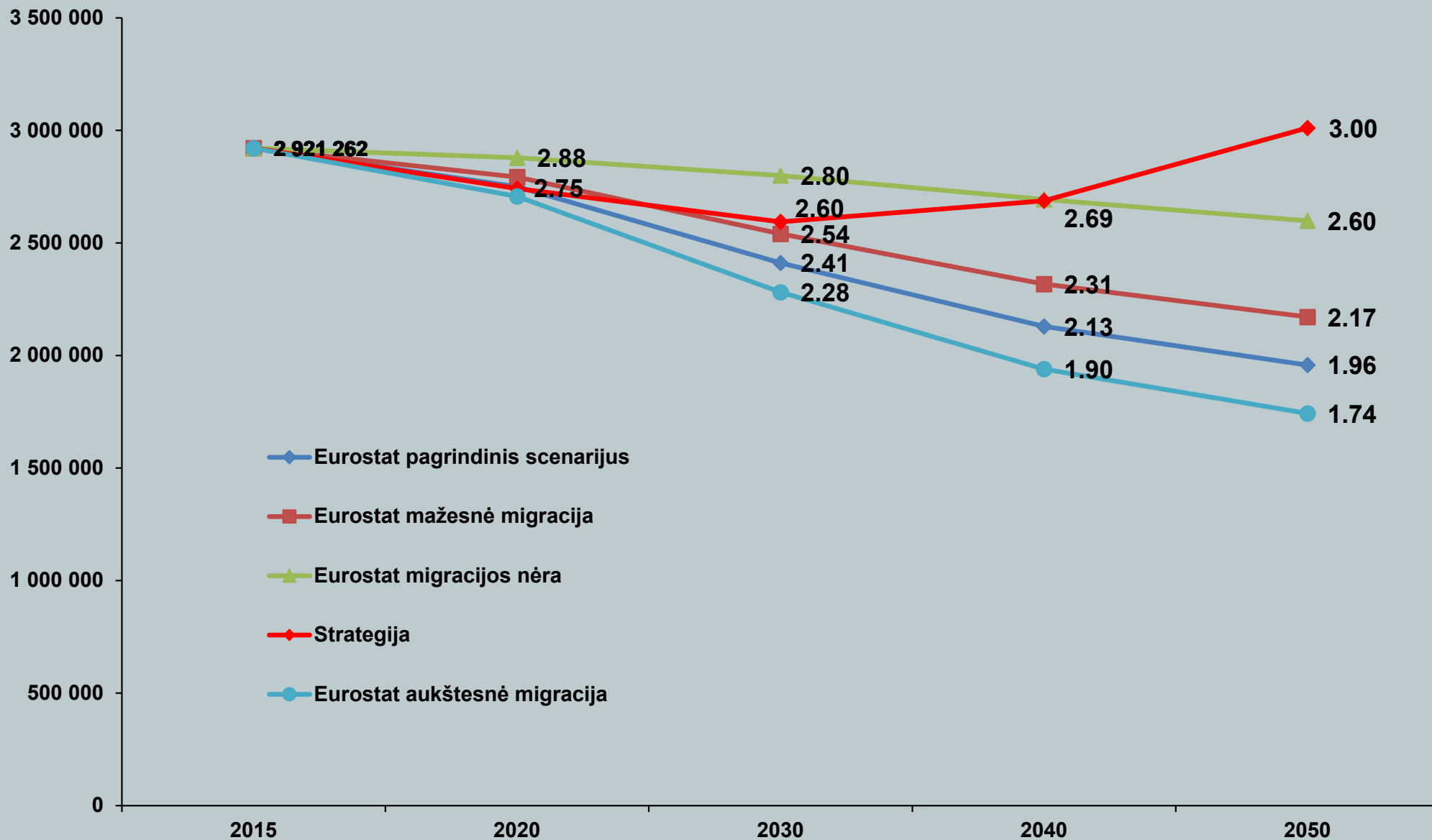

15-49 m. amžiaus moterų skaičiaus prognozė (tūkst.) 2017 – 2050 m.

(Lietuvos statistikos departamento, Eurostat duomenys)

Lietuvos gyventojų kaitos scenarijai, 2015 – 2050 m.

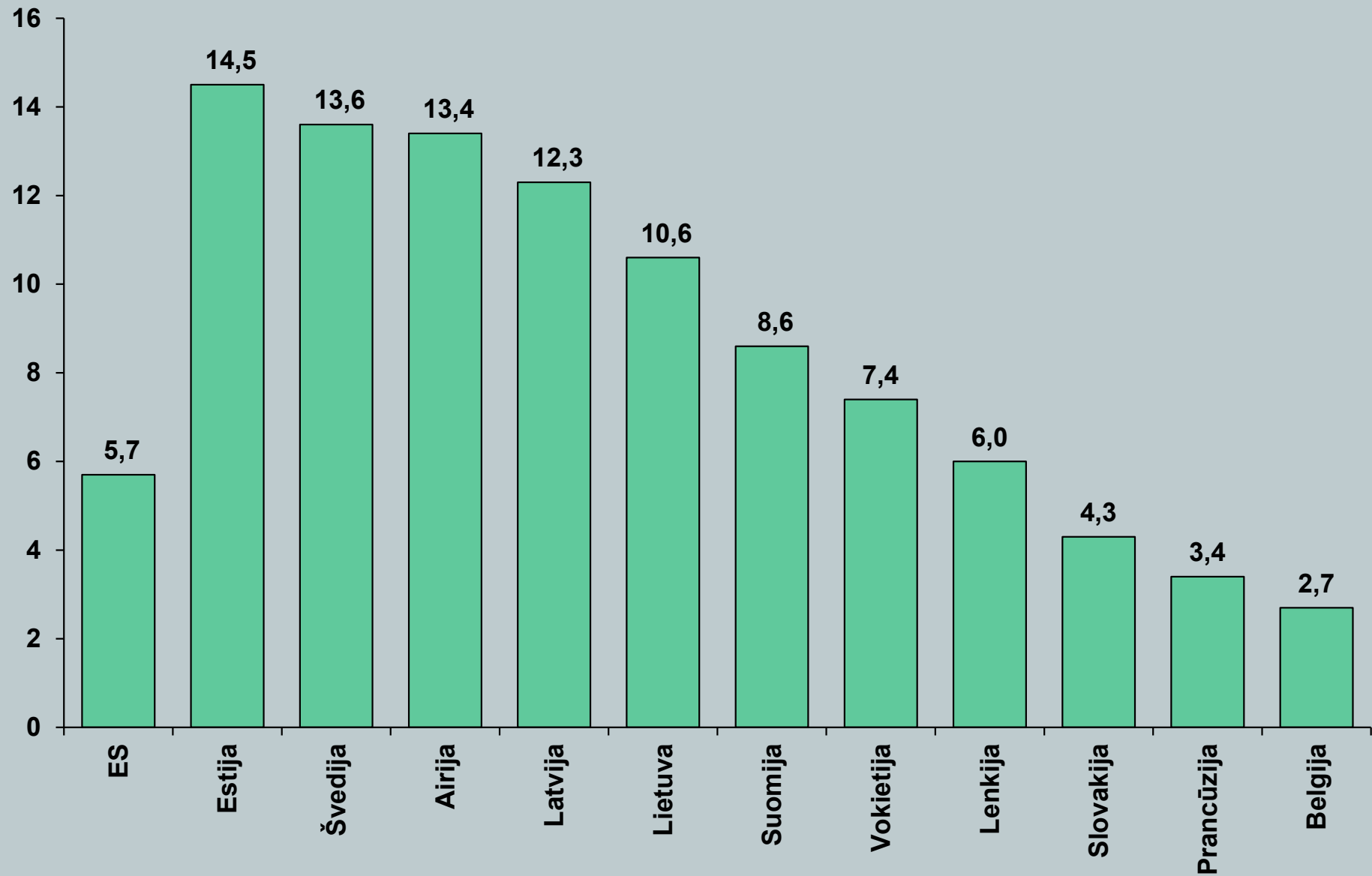

Europos gyventojų vidutinė tikėtino gyvenimo trukmė (2021 m.)

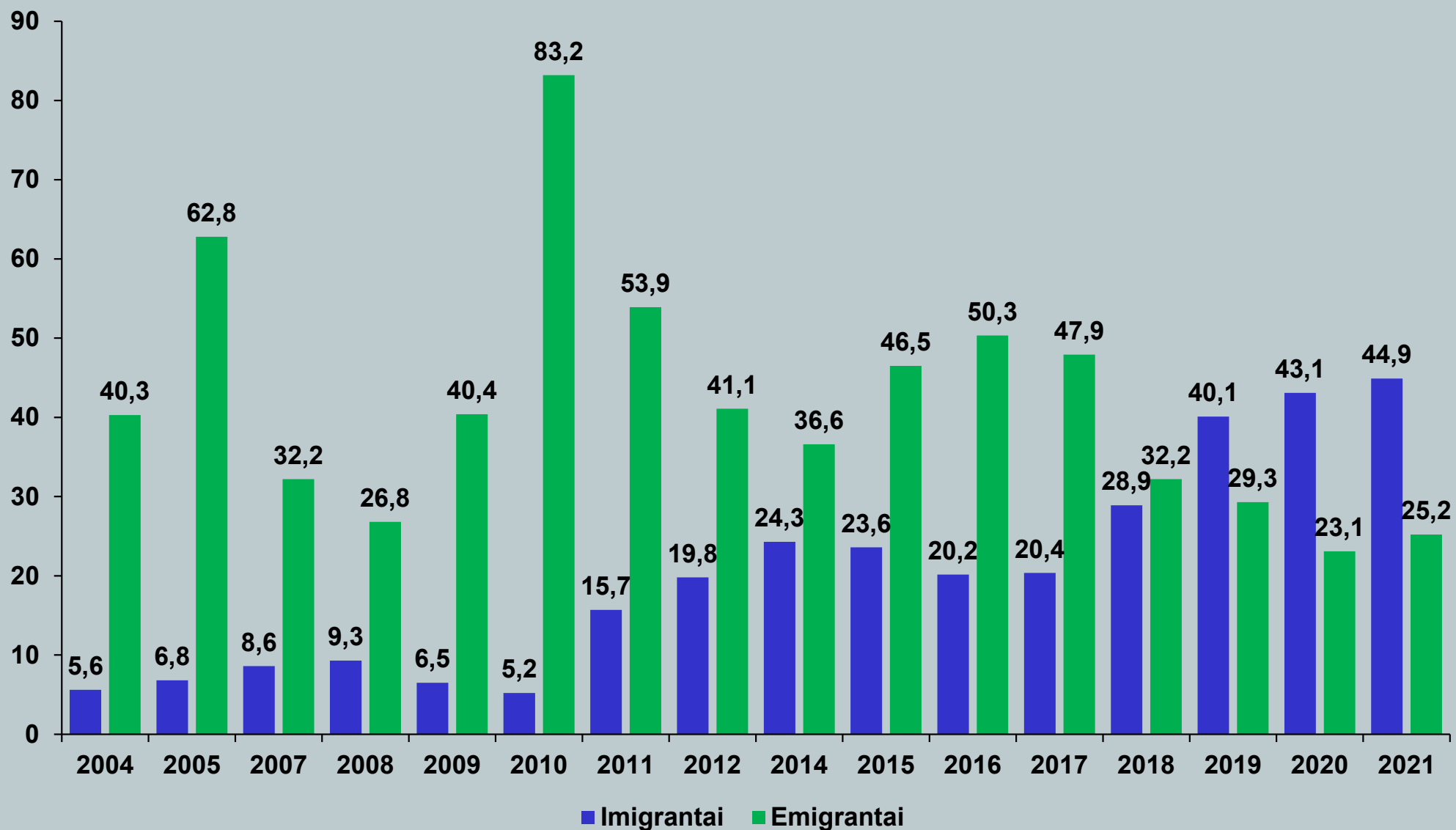
Vieta	Šalis	Vyrai	Moterys
1.	Lichtenšteinas	82,5	86,4
2.	Šveicarija	81,9	85,9
3.	Islandija	81,8	84,5
4.	Norvegija	81,7	84,7
6.	Malta	81,3	84,5
7.	Airija	80,8	84,4
16.	Prancūzija	79,3	85,5
17.	Suomija	79,3	84,7
19.	Vokietija	78,7	83,5
25.	Estija	72,4	81,3
26.	Lenkija	71,7	79,7
29.	Lietuva	69,6	78,9
31.	Latvija	68,6	78,2

Šaltinis: Eurostat.

Vyresnio amžiaus (65+) gyventojų užimtumo lygis 2021 m.

Emigrantų iš Lietuvos skaičiaus dinamika bei imigracijos pokyčiai (tūkst.)

Šaltinis: patikslinti Statistikos departamento duomenys, 2021.

2022 m. Emigravo – 23,02 tūkst.; Imigravo – 95,42 tūkst.; Saldo +72,4 tūkst. (2021 m. – 19,7 tūkst.; 2020 – 20,0 tūkst.)

Lietuvos demografinės perspektyvos

- 1. Dėl natūralios gyventojų kaitos kiekvienais metais prarasime 12-15 tūkst. gyventojų;*
- 2. Kad 2050 m. turėti 3 mln. turime per 26 metus padidinti bendrą gyventojų skaičių 260 tūkst. žmonių, todėl tarptautinės migracijos saldo turi sudaryti ne mažiau 25 tūkst. (emigracija turėtų sumažėti iki 5-10 tūkst.);*
- 3. Ukrainos pabėgėliai – **Laimingas Lietuvos šansas**. Dar 3-4 metai tokios intensyvios imigracijos ir mes turėsime 3 mln. (60 proc. numato grįžti, su laiku procentas mažėja);*
- 4. BET TAI NĖRA GERIAUSIAS SPRENDIMAS!!!*

Jeigu Lietuvos demografinė ateitis ir toliau priklausys nuo atsitiktinių svyravimų, Lietuva neturės demografinės ateities!

Dėl Lietuvos demografinės nesėkmės priežasčių

**Demografinės ateities
optimizmo bei ieškant**

Susiklosčiusios demografinės situacijos veiksniai

Per 30 nepriklausomybės metų nesukūrėme valstybės valdymą konsoliduojančio centro!!!

Efektyvios demografinės politikos veiksniai

- 1. Demografinės politikos sėkmė priklauso ne tiek nuo atskirų priemonių ar jų įvairovės, kiek nuo įgyvendinamų priemonių tvarumo, kompleksiskumo bei ilgalaikiškumo;*
- 2. (iš Studijos, 37 psl.) Pasaulio šalių viešosios politikos gerosios praktikos rodo, kad „vienas svarbiausių sėkmės veiksnių – politikos tikslų, priemonių ir prioritetų koordinacija, tęstinumas, tvarumas ir ilgalaikiškumas“;*
- 3. Mes ne tai, kad nedarome, bet darome chaotiškai, keisdami kryptis, prioritetus bei principus. Neskiriamo demografinių procesų valdymui pakankamai dėmesio, o dar mažiau finansinių išteklių.*

Efektyvios demografinės politikos veiksniai

4. Kita problema – klaidingas demografinės politikos tikslų suvokimas. **DIDESNIS ŠALIES GYVENTOJŲ SKAIČIUS** (bendras ar atskiroje teritorijoje) **NĖRA ABSOLIUTI VERTĖ;**

5. XXI a. pirmiausia reikia siekti ir akcentuoti gyvenimo kokybę bei žmogiškojo kapitalo panaudojimo efektyvumą (dar XXI a. pradžioje turėjome pakankamai, bet išbarstėme);

6. Daugiau žmonių valstybėje reikia ne tam, kad mokėtų SODROS įmokas ir gelbėtų socialinės apsaugos sistemą, o tam, **kad laimingai gyventų, džiugintų savo tėvus ir šlovintų savo Tėvynę,** kuri užtikrino sąlygas, kad jie gimtų ir tinkamai suformuotų savo žmogiškąjį kapitalą.

Demografinės ateities optimizmo veiksniai bei veiksmai

**Trumpalaikiai bei
ilgalaikiai sprendimai**

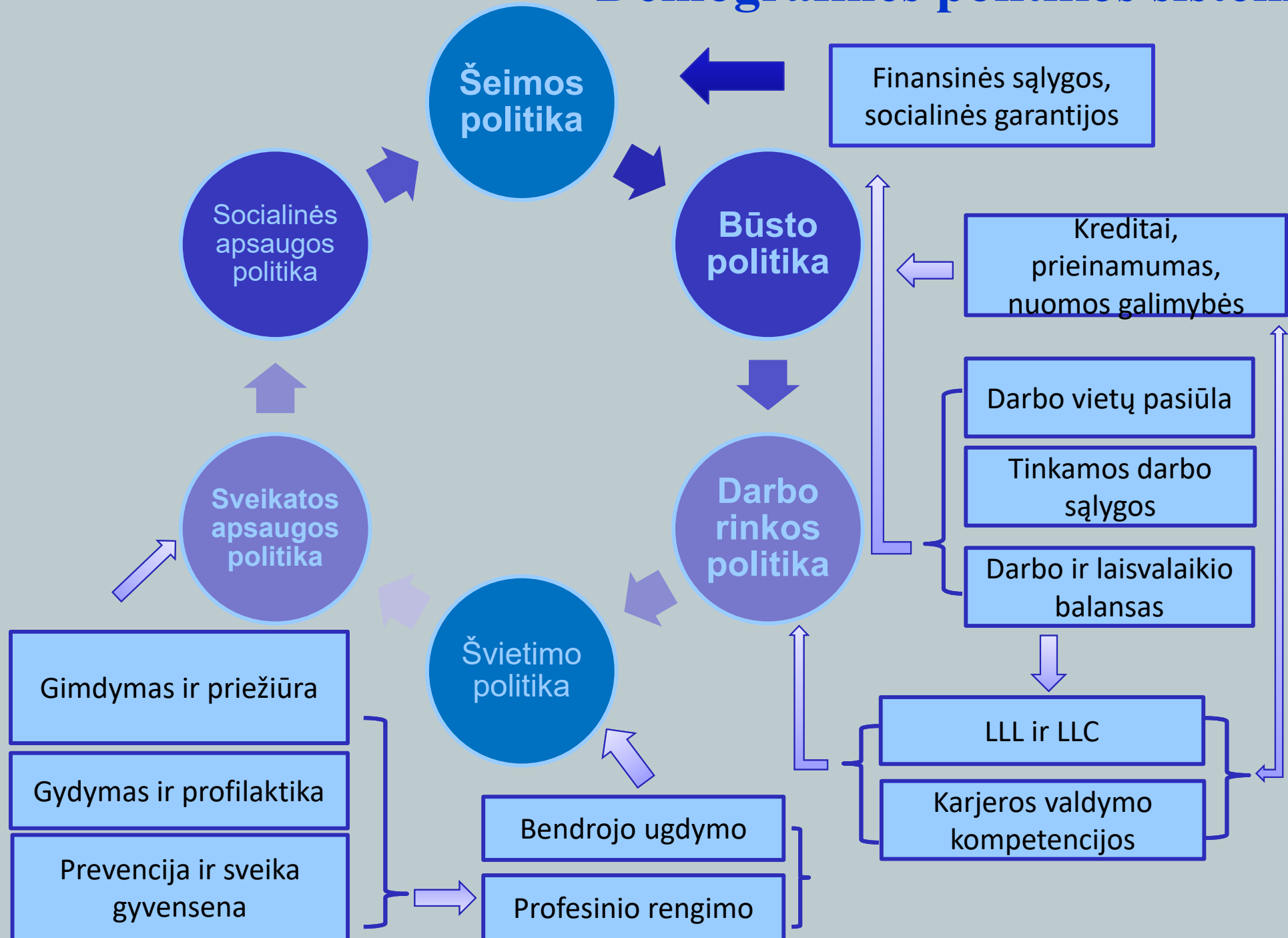
Demografinės politikos pagrindai

**DARBO
RINKOS
POLITIKA**

**ŠVIETIMO
POLITIKA**

**SVEIKATOS
APSAUGOS
POLITIKA**

Demografinės politikos sistema

SPRENDIMAI (1)

- 1. Jau ilgą laiką iš darbdavių girdime, kad labai trūksta darbuotojų;*
- 2. Vyriausybė atsako, kad nori apsaugoti Lietuvos darbo rinką nuo pigios darbo jėgos iš užsienio. **Ką daryti?***
- 3. Jeigu yra užsakymai, jeigu tinkamai atsiskaitoma su darbuotojais ir valstybe – trumpalaikėje perspektyvoje pigi darbo jėga nėra problema.*
- 4. Problema – netinkamas atsiskaitymas už darbą, netinkamos darbo sąlygos, imigrantų darbo panaudojimas atleidžiant Lietuvos piliečius bei tinkamos stebėsenos sistemos nebuvimas.*

SPRENDIMAI (2)

- 5. Centralizuotas Demografinės politikos valdymas**
(horizontalus veiksmų koordinavimas Vyriausybės lygmenyje);
- 6. Imigracijos politikos sistematizavimas** *(Ukraina, Baltarusija-Rusija, Kaukazo-Azijos respublikos, Lotinų Amerika, Vietnamas, Filipinai, Šri Lanka);*
- 7. Kryptingas antiemigracinių nuostatų formavimas bendrojo ugdymo mokykloje ir karjeros valdymo kompetencijų ugdymas;**
- 8. Kryptingos ir finansiškai aprūpintos reemigracijos skatinimo ir talentų pritraukimo priemonės.**

SPRENDIMAI (3)

9. Aktyvus ir tinkamai koordinuojamas URM institucijų įtraukimas į demografinių bei darbo rinkos politikos problemų sprendimą;

10. Priemonių paketas didinant neįgaliųjų bei vyresnio amžiaus gyventojų (ypač pensinio) patrauklumą darbo rinkoje.

11. Sisteminė demografinių bei darbo rinkos (ypač imigrantų įdarbinimo) pokyčių stebėseną;

12. Šiandien dar turime galimybes tinkamai suvaldyti neigiamus demografinius procesus bei jų įtaką darbo rinkai ir šalies socialinei raidai. Jeigu stovėsime vietoje, ateityje tokių galimybių bus vis mažiau.

***Kuo greičiau Lietuvoje
užtikrinsime harmoningą
socialinę raidą, tuo ilgiau
džiaugsimės laimingu
gyvenimu!!!***